

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Inquisitorum Praxis In ferendo sententiam

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

goffiterum rat. haberet, confessio ad huc valeret. *Confessio tamen tortura etiam ratificata, revocari potest.*

247. Confessio facta in tortura, & po-
stea legitimè ratificata, revocari potest,
allegando & probando errorem. Ita
Caballus *referim cent. 2. cap. 186. num. 24.*
Sed si error non probetur, deveniendum
est ad sententiam definitivam *Ibid. §. fin.*

248. Quando reus convictus torquetur
super intentione, & complicibus,
tortura dari debet cum clausula, *citra*
præjudicium probatorum: aliter si ipse
perlister negativus, vel etiam si cum di-
cta clausula interrogetur de delicto,
ipse negativus manens purgabit omnes
probationes, quidquid asserat Gomez.
tom. 3. cap. 13. num. 20. si verò torquetur
cum clausula, & nihil super delicto in-
terrogetur, etiam si negativus maneat,
damnandus est ad pœnam ordinariam,
quâ Fiscus jus acquisitum non læditur.
Ita Boërius *decis. 163. num. 13.* & alii
communiter *part. 4. tr. 6. resol. 32.*

obduratum animum; & reliqua proces-
sus iustitiam concernentia. Ita Pegna *processum cõ-*
part. 3. comm. 40. resol. 106. cit. Non tene-
tur tamen sententiam proferre seden-
tes pro Tribunali, neque immediatè per
se. *Ibid. §. Nota hic.* In determinanda qua-
litate culpæ contra fidem opinio Theo-
logorum sequenda est; in procedendo,
& condemnando, Canonistarum. Ita A-
zorius *tom. 1. lib. 2. cap. 17. quæst. 2.* Si ex
parte juris sunt diversæ opiniones, pro-
babilis est, teneri Inquisitores sequi
probabiliorem. Si verò opiniones sunt
æquè probabiles, sicut si ex parte facti-
detur æquale dubium, sequenda est o-
pinio, quæ favet reo. *Ibid.*

251. Quando in imponendis pœnis
Inquisitores ab Ordinario discordant,
quid faciendum, dictum est suprâ *num. 19.*
Vbi etiam *num. 22:* dictum est, vota
Consultorum esse solùm consultiva, non
autem decisiva. Et si verò Inquisitores,
Ordinarius, & Consultores, omnes con-
veniant in tradendo reum brachio sæ-
culari; id tamen facere non debent in-
consulto supremo Senatu. Ita habetur in
Instruptione Toletana, & docet Molina.
part. 4. tractat. 8. resolutione 122.

252. Ut autem tradendo reum brachio
sæculari non incurramt irregularitatem,
advertit Pegna *part. 3. comm. 85,* non de-
bere expressè dicere iudici laico, ut con-
tra reum exequatur sententiam mortis;
sed quod agat adversus illum juxta le-
ges, aut exequatur suam sententiam.
Sed hos scrupulos abstulerunt Paulus
IV. & Pius V. statuentes, ut Inquisito-
res, & eorum Consultores, ministri, &c.
nullam irregularitatem incurramt ob
qualemcumque concursum ad mortem
hæretici. Unde si iudex sæcularis dis-
ferret executionem mortis, possent In-
quisitores instare, ut sollicitet absque
irregularitatis metu. Ita Barbosa *tom. 2.*
lib. 5. tit. 7. c. 13. num. 5. contra Covarru-
viam in *Clem. 1. part. 2. §. 5. num. 6.* Ex quo
patet, nõ teneri præmutere protestationem
cap. novimus de verb. signif. *part. 4. tr. 8. re-*
sol. 51 & obiter olim *part. 1. tractat. 1.*

*Quando Theo-
logorum, quæ-
do Canonistarum
opinionem
preferre de-
bent?
In dubio sã-
ventem reo
amplectantur
opinionem.
At si una o-
pinio est pro-
babilior, illam
sequantur.
Non debent
reum tradere
brachio sæcu-
lari absque
consilio supra-
mi Senatus.
Tradentes ve-
ro non habent
scrupulum ir-
regularitatis.
Nec enim te-
nentur prote-
stari.
Et si quis eo-
rum irregulari-
ris fuerit, ab-*

INQUISITORVM PRAXIS In ferendo sententia.

249. Inquisitores debent ferre senten-
tias in die, non in nocte, nisi mul-
tudo negotiorum impediatur. Debent
præterea ferre in publico, & in scriptis,
aliàs erit nulla. Item in die festo, ut mul-
tudo populi ad spectaculum congre-
gata timere discat, & malâ committere
vereatur. Ita habetur in Instruptione
Toletana *anno 1561.* docet Salzedo *pr-*
crim Diaz. cap. 114. lib. 1. & approbat pra-
xis Inquisitionis Hispanicæ. *part. 4.*
tractat. 8. resolutione 98 & 106.

250. Debent præterea in sententiis
condemnatoriis exprimere specialem
errorem, de quo reus notatus fuit; inve-
stigationem criminis, citationes, admo-
nitiones, confessiones, probationes,
legitimas inducias ad pœnicendum,
Admonitio-
nes.

*in vicem ab-
solvi possit.*

resol. 135. §. Notandum. Si quam verò In-
quisitor irregularitatem incurreret, pos-
set ab alio absolvi ex privilegio Urbani
III. *Ibid. & tractat. 2. resol. 102.* Quod pri-
vilegium secundum Pegnam p. 3. *comm.*
72. verius est competere eorum Com-
missariis. *resol. 102. cit. in fine.*

*Ceterum ne-
minem inde-
fensum dam-
nent.*

253. Illud verò in primis observent
Inquisitores, neminem indefensum con-
demnare. Defensionis substantia consi-
stet in scientia eorum, quæ testes dixe-
runt, ex cap. *qualiter. & quando de accu-
sat. in 6. ibi, & exponenda sunt ei capitula
ut facultatem habeat se defendendi.* Imò
mihi placet communis Jurisconsulto-
rum doctrina apud Farinacium *quest. 39.
num. 35.* quòd defensio concedi de-
beat reo etiam confesso, & convicto,
etiamsi non pater. Ratio est; quia de-
fensio est de jure naturali & divino, ut
patet in *Clem. Pastoralis, ibi, de re judi-
cata, de crimine gravi delato.* Unde in
hoc neq; de absoluta potestate Princeps
dispensare potest. Et sic Summus Ponti-
fex *cap. 1. de caus. possess. & proprietatis*
fatetur, se nihil contra partem inaudi-
tam definire posse. Excipiuntur tamen
aliqui casus, ut quando delictum est no-
torium, quando timetur populi tumultus,
& alii, quos Villalobos *tom. 2. tract.*
14. diff. 4. numer. 6. & alii numerant, in
quibus scit Princeps reo nullam com-
petere, nec habere posse defensionem.

*Ad quamvis
ipenam.*

Extra hos casus tollere defensionem ob-
servat Aragon. *in 2. 2. quest. 67. artic. 2.*
esse peccatum contra justitiam, sicut est
tollere ab aliquo arma quibus se iuste
tueri poterat. Quæ omnia procedunt
non solum, quando reus ad pœnam or-
dinariam mortis damnandus est, sed
etiam quando ad extraordinariam tri-
remium, exilii, &c. nam leges absolutè,
& sine distinctione loquuntur, & idcò
nec nos distinguere debemus, ex *l. de
presio, ff. de public. in rem. act.* Ita Lessius
lib. 2. cap. 29. dub. 11. numer. 102. Ne-
que obstat consuetudo, si qua est, in
contrarium: nam consuetudo contra
jus divinum, & naturale non pravalet,
ut docet Suarez *de leg. lib. 7. cap. 6. num.*
4. & alii communiter. Et quamvis Les-

sus *num. 99.* doceat, defensionem esse de
jure gentium, cui contraria consuetu-
do derogat, Glossa in *l. si locus, ff. quem-
admodum servit. amit.* fatetur tamen
procedere à jure naturali; judicium verò gen-
tium quando à naturali procedit, contra-
ria consuetudine non abrogatur, ut ob-
servat Bonacina *de leg. disputat. 7. quest. 1.
punct. ultim. numer. 8.* Adde ex Salas *de
leg. tractat. 29. resp. 19. sect. 2.* quòd ut jus
gentium abrogetur, omnes gentes debe-
rent in eandem consuetudinem con-
venire, quod est moraliter impossibile.
Concludamus igitur cum Medea apud
Bobadill. *in polit. tom. 2. cap. 5. numer.*
36. quòd quantumvis justa sit senten-
tia, quæ inaudita parte fertur, Judex in-
justus erit. Sed quidam Inquisitor (in-
quies) apud Navarrum *lib. 5. const. tit. de
accus. 8.* reos torquebat sine data copia
indiciorum, & defensione: & in Re-
gno Sicilia Magna Curia sic etiam ob-
servat, ut ordinariè ex abrupto, & palati-
no modo reos torqueat. Respondco, pra-
xim illius Inquisitoris, & Regni Sicilia
à Theologis, & Jurisperitis communi-
ter refelli, & contra praxim Regni Sici-
liae insurgit Rovitus *add. ad prag. 1. de
bonis prod. numer. 20.* Adde, quòd alia est
ratio de tortura, & de sententia con-
demnatoria ad pœnas. Nam, ubi nega-
tur defensio ad torturam, defensio non
tam negatur, quam differtur, danda post
tormentum, etiamsi in illo confiteatur.
Non ergo valet argumentari à paritate
torturæ ad condemnationem, p. 3. *Add.
secund. resol. 29.*

*Imò nec ad
torturam.*

254. † Quando reus non est plenè con-
victus, sed tantum indiciatus, Inquisi-
tores possunt tribus modis terminare
processum: per abjuracionem, per tor-
turam, & per purgationem. De abju-
racione dictum est *verb. Abiurare. de
tortura, tam quoad requisita, quam quoad
ad praxim, dictum est etiam supra. verb.
Inquisitorum iurisdict. & praxis quoad tor-
turam. †*

*Pro cõ effum
non plenum
terminare
possunt per
abjuracionem,
Torturam.
Et purgatio-
nem.*

255. Quoad purgationem instructio
Toletana *ann. 1561. n. 46. 47. 48.* eam re-
medium periculosum, fallax & incertum
appallat. Quod etiam docet Farinacius

*Sed hæc in
Sicilia exo-
levit.*

Vuu 2 de har.

de *hæ. quasi. 194. num. 64.* qui addit, propterea in Sacrae Inquisitionis Tribunali supremo ferè aboletum esse. Modus eam indicendi habetur in alia Instructioe, ad quam instructio prædicta se refert, *part. 4. tract. 8. resol. 77.*

Dress autem 256. Ad purgationem indicendam indici per solam infamiam, Sed gravem, & vehementem. Probatur per testes integros. Aut inhabiles plures duobus. sufficit sola infamia, ex cap. *inter sollicitudines, de purg. canon.* Ita Delrius *lib. 5. sect. 3. vers. sed de infamia.* Sed hæc infamia debet esse publica, gravis, & vehemens. Ita Gabriel *lib. 1. conf. 160. num. 4.* ex eodem textu. Rursus non debet probari per testes inhabiles, nisi essent plures quam duo, & reponerent verisimilia. Ita Pegna *part. 3. contr. 19. 82.* contra Locatum *verb. Accusatio.* An sufficiat, quando ortum habet ab æmulis, & vilibus hominibus, vide Pegnam *ubi supra* negativam sententiam docentem, *p. 4. tract. 8. resol. 82.*

Reus tortus 257. Quando reus præmissa defensione ex probatione ne remanet cum probatione plusquam semiplena, ac proinde torquetur, etiam si in tormento non confiteatur, indicenda ei est aliqua poena arbitraria. Nisi acris tortura videatur omnes suspensionem evacuasse. Si verò tortus est cum probatione tantum semiplena, absolvendus est. Ita habet Instructio Toletana *ann. 1561. num. 54.* & docet Cantera *qq. crim. cap. 2. quasi. 1. num. 65.* & *quasi. 22. nu. 12.* qui etiam testatur de praxi S. Inquisitionis Hispaniæ. Quamvis Paramus *lib. 3. q. 4. num. 6.* absolute doceat, per torturam omnia indicia purgari. *part. 4. tractat. 6. resol. 33.*

Tortus verò 258. Si reus absolvatur, eo quod in cum semiplena, absolvi debet. torтура persisterit, & deinde superveniant novæ probationes; Farinacius docet has conjungi non posse cum præcedentibus; quia hæc per torturam mortuæ sunt, & nullam vim habent. Si verò absolutus sit sine tortura, eo quod indicia, & probationes ad illam non sufficiebant, supervenientem probationem cum præcedente conjungi. Et hanc esse communem, & usu receptam sententiam, *part. 4. tractat. 7. resolutione 35.*

259. Idem expressè habetur in in-

structionibus Toletana *ann. 1561. num. Et instructio-* 69. & Hispalensi *ann. 1484. numer. 3. nes.* Quarum doctrinam Rojas *part. 2. asser.* 49. *numer. 385.* veram putat, etiam si reus absolutus sit in totum, sive ab instantia Judicis, sive definitive. Nec obstare legem si cui, *s. r. de accusationibus*, ut docet Decius *conf. 137. part. 4. tractat. 8. resolutione 10.*

260. Sed quid, si reus ex defectu probationis non sit absolutus, sed ad poenam extraordinariam condemnatus? Si novæ probationes de eodem crimine superveniant, possunt iterum Inquisitores in poenam ordinariam condemnare? Caltrus *tom. 1. tractat. 4. disputat. 37. num. 8.* & 9. docent, condemnare posse, si poena extraordinaria nondum sit executioni mandata: sin verò, non posse; sed ab ordinaria detrahendum, quantum extraordinaria importat, ne reus puniatur gravius, quam par est. Et ita observatum esse in Hispania testatur Caltrus. Hæc autem doctrinam benè limitat Sousa, nisi poena ordinaria sit capitalis; nam tunc esset indivisibilis, & ab illa poena arbitraria subtrahi non posset, *part. 4. tract. 7. resol. 25.*

Quod si post *torturam dñ.* *natus si ad* *traordina-* *riam, super-* *venientibus* *corvin-* *centibus, dñ.* *nandus est ad* *ordinariam.* *Subiit, sub-* *trahi debet.* *Si potest.*

INTERDICTVM.

1. **I**nterdictum est censura Ecclesiastica, Sacramentorum usum divina officia, & sepulturam Ecclesiasticam prohibens secundum seipsa. Primò triplex est, locale, personale, & mixtum. Secundò quodlibet istorum aut est generale, aut speciale. Causas interdicti. Vide *verb. Censura.* Hic solum.

2. Nota primò, quod quando interdictum dicitur populus, aliqui tenent comprehendendum, qui habet domicilium in loco populi interdicti, etiam si habeat aliud domicilium in loco non interdicto. Ita habet in localderinus *de interdicto.* Sed verius est, quod ait Suarez *disp. 32. sect. 2. num. 16.* & alibi ferretalem.